

Tutkimushankkeiden hallinta etenee

Markku Niemi
Kehittämisosasto,
Tutkimusasiat

Tutkimushankkeiden hallinnan kehittämishanke TUHAKE on toiminut pian kaksi vuotta. Siinä on mallinnettu tutkimusprojektien prosesseja ja julkaistu projektien valmisteluoppaita. Projektien toteutusopas julkaistaan Almassa ensi kesäkuussa. Painopiste on siirtymässä projektinhallintaa tukevien tietojärjestelmien kehittämiseen. Tehtävänä on kansainvälisten projektien hallintajärjestelmä, sähköisen tiedonsiirron yhteistyötä kotimaisten tutkimusrahoittajien kanssa sekä tutkimusryhmäkeskeisen tiedonhallintajärjestelmän määrittely.

Tutkimushankeoppaat

”Hyvä, että asiat saadaan yksiin kansiin”, oli erään professorin lausahdus, joka osallistui tutkimusprojektien valmisteluoppaan katselmointiin.

TUHAKE-hanke julkaisi ensimmäiseksi Tekes-projektien valmisteluoppaan. Tämän pyrkimyksenä on osaltaan rohkaista hakemaan rahoitusta teknologiaan liittyvään tutkimukseen. Yliopiston osuus Tekesin tutkimusrahoituksesta on noin 10 miljoona euroa. Se voisi olla suurempikin – myös Tekesin edustajien mielestä. Näiden projektien valmistelussa on olennaista löytää hyvät yrityskumppanit ja tunnistaa tulosten hyödynnettävyys tulevassa yritystoiminnassa.

Yleinen tutkimusprojektien valmisteluopas julkaistiin Almassa helmikuussa 2006. Se kuvaa graafisesti ja tekstimuotoisesti valmistelun hallinnollisen kulun, antaa asiantuntijoiden yhteystiedot ja tarjoaa vinkkejä hyvän hakemuksen tekemiseksi. Valmisteluoppaan asiakokonaisuuksia ovat

- * tutkimusprojektin suunnittelu
- * rahoituksen hakeminen
- * rahoituspäätöksen käsittely
- * sopimusten laadinta, ja
- * projektin käynnistäminen

Tutkimusprojektien toteutusoppaan laadinta on käynnissä. Se julkaistaan kesäkuussa valmisteluoppaan jatkoksi. TUHAKE tukee Tekesin lisäksi muidenkin rahoittajakohtaisten oppaiden tuottamista. Kuluvan kevään aikana on tulossa mm. opas Yhdysvaltain kansallisen terveystieteiden NIH:n tutkimusrahoituksesta.

Tutkimusprojektioppaiden yhteydessä on syntynyt myös prosessikuvauksia projektin elinkaaren eri vaiheista. Ne ovat hyvä pohja projektinhallintaa tukevien tietojärjestelmien kehittämiseksi.

[kuvitukseen sivulta

<https://alma.helsinki.fi/DocumentJumper?document=36961&language=fi&fname=26310>. Kuvaotsikkona esim. ”Tutkimusprojektioppaassa on runsas kuvitus.”]

Kansainvälisten projektien hallintaa

Tutkimusasioiden ja kvestuurin tutkimusasiamies- ja taloussihteeriryhmällä on ollut käytössään Microsoft Access -pohjainen sovellus, jolla on pidetty muistissa erityisesti EU:n puiteohjelmahankkeiden sopimusvelvoitteisiin liittyvät asiat. Tämä sovellus korvataan uudella järjestelmällä EU:n 7. puiteohjelman käynnistymiseen mennessä. Ensivaiheessa toiminnallisuus on

suunnilleen sama kuin ennenkin. Ensi vuoden kuluessa sovellus laajenee mm. ajantasaisilla yhteyksillä yliopiston tulevaan sopimusrekisteriin.

Raportointia johdolle parannetaan. Sovellus kattaa alkuvaiheessa kaikki kansainväliset tutkimusprojektit, joiden sopimukset tutkimusasiain päällikkö taloussäännön mukaisesti esittelee tutkimusvararehtorille. Sovellus laajenee ensi vuonna parantamaan myös muiden tutkimusprojektien seurantaa, jotta toiminnan ja hakemusten volyyymistä saataisiin nykyistä kattavampi ja ajantasaisempi tieto.

Sovelluksen toiminnallisuuden vaatimusmäärittely on loppusuoralla. Vapun jälkeen hankintaprosessi etenee, kun siirrymme teknisten ja projektivaatimusten pariin. Sen jälkeen edessä on hankinnan kilpailutus tai sovelluksen teettäminen yliopiston puitesopimustoimittajalla.

Kotimaisten tutkimusrahoittajat

Kotimaisista tutkimusrahoittajista Suomen Akatemia ja Tekes siirtyvät tämän vuoden aikana rahoitushakemustensa sähköiseen käsittelyyn myös sisäisessä toiminnassaan. Tämä mahdollistaa sujuvamman toiminnan myös yliopistolla, kun myönteisen rahoituspäätöksen saanutta projektia käynnistetään.

Akatemian ja Tekesin rahoituspäätökset on tarkoitus siirtää vuoden 2007 alusta sähköisesti yliopistolle. Täällä päätöstiedon avulla esitätetään projektinavauslomake tutkijaa varten, siirretään tiedot sopimusrekisteriin asiakirjojen sähköistä jakelua ja arkistointia varten sekä tietovarastoon (Dawa ja Ilmi) erilaisia raportointitarpeita varten.

Näin käsiteltäviä tutkimusrahoituspäätöksiä on vuodessa tuhatkunta. Järjestelmään siirretään myös rahoitushakemusten perustiedot lähinnä rahoitusaktiiviteettien volyyymien ja onnistumisprosenttien seuraamiseksi.

Sähköisen rahoituspäätöstiedon hyödyntäjiksi pääsevät siten lähes kaikki tutkimusprojektien talous- ja sopimushallintoon osallistuvat henkilöt eri puolilla yliopistoa. Tämä riippuu tosin koko yliopiston yleisen sopimusrekisterin etenemisestä tämänhetkisten kaavailujen suuntaisesti.

[[kuvitus: rahoituspäätöste-siirto.pdf](#)]

Tutkimusryhmä tietohallinnossa?

TUHAKE-hankkeen meneillään olevista projekteista kenties mielenkiintoisin on lääketieteellisen tiedekunnan tutkimusneuvoston aloitteesta selviteltävä tietojärjestelmäkonsepti. Se on tutkimusryhmän – ja erityisesti sen johtajan – tiedonhallinnan tarpeita tukeva kokonaisuus.

Taustalla on mm. tutkimuksen arviointiprosessin tuore kokemus arviointitiedon kokoamisen vaivalloisuudesta. Tietoja on vaikea koota, koska tutkimuksen resurssit ja tuotokset eivät kohtaa tutkimusryhmää hallinnon nykyisissä tietojärjestelmissä. Monilla tieteenaloilla tutkimusryhmä on kuitenkin tieteen tekemisen keskeinen toimintayksikkö – ei niinkään yksittäinen tutkija, vastuualue tai projekti.

Selvittely kohdistuu luonnollisesti myös yliopiston nykyisiin osaamistietokantoihin, joiden sisällön kattavuus on todettu yleisesti ottaen huonoksi ja yksiköiden motivaatio niiden tietojen ylläpidossa pääosin heikoksi, julkaisurekisteri Julkia kenties lukuunottamatta.

Määrittely on edennyt toimintaprosessien, käyttäjäryhmien ja toiminnallisten kokonaisuuksien hahmotteluun. Keskeisin idea on tarjota monipuolinen ja helppokäyttöinen väline sekä tutkijan että tutkimusryhmän ansioluetteloiden (C.V.) laadintaa ja tulostusta varten. Mallia on otettu belgialaisen (?) LERU-yliopiston, *Katholieke Universiteit Leuvenin*, tietojärjestelmäpalveluista tutkijoille ja tutkimusryhmille.

Lääketieteellisen tiedekunnan tavoitteleva konsepti kiteytetään vaatimusmäärittelyksi kesään mennessä. Kesälomien jälkeen on tarkoitus tarkistaa, millaisena se voisi sopia koko yliopistolle.

Lisätietoja

TUHAKE, <https://alma.helsinki.fi/doclink/10097>